

Verdal kommune

**Tidlig og samordnet innsats overfor
barn og unge i alderen 6 – 16 år
i perioden 2008 – 2012.**

Innholdsfortegnelse

1.0 Mål og Bakgrunn for planen	s. 3
1.1 Mål for planen for tidlig og samordnet innsats.	s. 3
1.2 Kvalitetskommuneprogrammet	s. 3
1.3 Sammenhengen med planen ” Tverrfaglig forebyggende satsningen på Barn- fra fødsel til skolealder”	s. 4
1.4 Mandat for arbeidet	s. 4
1.5 Målgrupper	s. 4
1.6 Stortingsmelding 16	s. 6
1.6.1 Stortingsmelding 16 peker på følgende suksess kriterier	s. 6
2.0 Tidlig samordnet innsats	s. 7
2.1 Hva er tidlig samordnet innsats?	s. 7
2.2 Hvorfor er det viktig med en tidlig samordnet innsats	s. 7
2.3 Behovet for et langsiktig arbeid fht tidlig samordnet innsats	s. 7
3.0 Suksesskriterier	s. 8
4.0 De viktigste utfordringene i fht aldersgruppen 6-16 år i et tidsperspektiv fram mot 2020	s. 8
4.1 Hovedutfordringer fram mot 2020.	s. 9
4.2 Mer ressurser tidligst mulig i skoleløpet.	s. 9
4.3 Bedre resultater i de nasjonale prøvene og styrking av det faglige nivået hos elevene i grunnskolen gjennom et godt forebyggende arbeid.	s. 10
4.4 Økt innsats når det gjelder klassemiljø/mobbing/sosialkompetanse.	s. 10
4.5 Økt innsats blant barn og unge med minoritetsbakgrunn.	s. 10
4.6 Heving av kvaliteten på det tilbudet vi gir i Sfo – spesielt for barn med særskilte behov.	s. 10
4.7 Satsing på foreldreveiledning/foreldreskole	s. 11
4.8 Økt satsning på jevnlig fysisk aktivitet for å forebygge livsstils baserte helseplager	s. 11
5.0 Forslag til tiltak	s 11
6.0 Vurdering /evaluering av planen	s. 16
6.1 Evaluering	s. 16
6.2 Langtidsplan – rullering	s. 16
6.3 Årsplan	s. 16
6.4 Ansvar, koordinering og arbeidsform	s. 16
7.0 Vedlegg til planen.	s. 17
7.1 Kommunale foreldreutvalget	s. 17
7.2 Ungdomsrådet	s. 18
7.3 Rådgiver for minoriteter	s. 19
7.4 Rektor ved kulturskolen	s. 21
7.5 Diverse innspill	s. 23
7.6 Innspill fra biblioteksjefen	s. 24
8.0 Deltagere i gruppa som har laget planen.	s 26
9.0 Litteratur	s 26
10.0 Høringsuttalelser	s 27

1.0 Mål og Bakgrunn for planen

1.1 Mål for planen for tidlig og samordnet innsats.

Gjennom tidlig og samordnet innsats vil vi sikre at barn og unge får et godt utgangspunkt for optimal utvikling, læring og livskvalitet innenfor de rammene vi til enhver tid står over. Gjennom elevmedvirkning, og i samarbeid med barnas foreldre/foresatte skal vi gi barna et best mulig utgangspunkt, slik at de lykkes i livene sine og i skolen.

1.2 Kvalitetskommuneprogrammet

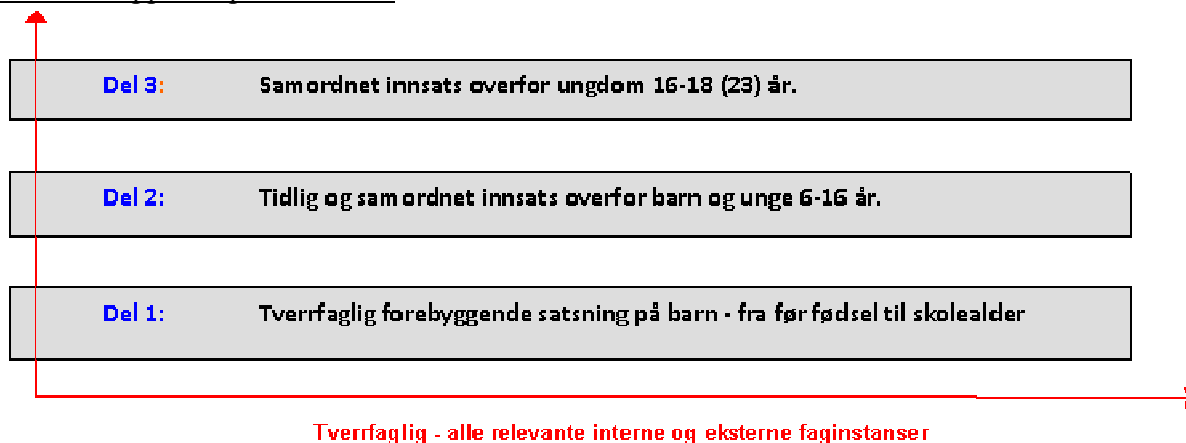
Programmet "Kvalitetskommuner" er en omfattende satsning i arbeidet med å realisere kommunalministerens visjon for kommunesektoren: Verdal kommune er en del av dette programmet.

- Kommunene skal være en levende demokratisk arena hvor folk ønsker å delta.
- Kommunene skal gi tjenester av høy kvalitet.
- Kommunene skal være en dynamisk samfunnsutvikler som legger til rette for samarbeid mellom offentlige myndigheter og frivillige krefter.
- Kommunene skal være en god arbeidsplass for sine ansatte.
- Høy etisk standard skal prege den kommunale hverdagen.

Målet med kvalitetskommuneprogrammet er å øke kvaliteten og effektiviteten på det kommunale tjenestetilbudet gjennom en konstruktiv samhandling mellom de folkevalgte, lederne og de ansatte slik at innbyggeren merker en forbedring. Det er et særskilt mål å redusere sykefraværet i kommunesektoren

I Verdal kommune er arbeidet med helhetlige oppvekstplaner vår satsning innen kvalitetskommune programmet for oppvekstsektoren. Disse planene skal bygge på hverandre og tiltakene i den ene planen skal følges opp i den neste. I 2007 ble "Plan for tverrfaglig forebyggende satsning på BARN fra før fødsel til skolealder" laget, og den er nå satt ut i livet. I 2008 lager vi planen "Tidlig samordnet innsats overfor barn og unge 6 – 16 år" (grunnskolealderen), og i 2009 skal planen "Samordnet innsats overfor ungdom 16 – 18 (23) år" lages.

Oversikt over oppvekstplanene våre.

Sammenhengen mellom de ulike planene våre er beskrevet i denne skjematiske oversikten. Grunnmuren i dette arbeidet er den tverrfaglige forebyggende satsningen på barn fra fødsel til skolealder.

1.3 Sammenhengen med planen

” Tverrfaglig forebyggende satsningen på Barn- fra fødsel til skolealder”

- Målene i plan for 0 – 6 år er:
 - God koordinering av og økte ressurser til tverrfaglig forebyggende satsning på barn fra før fødsel og fram til skolealder.
 - Gjennom tidlig satsning sikre at så mange barn som mulig har et godt utgangspunkt for optimal utvikling, læring og livskvalitet.
 - Gi barna et best mulig utgangspunkt når de starter i 1. trinn på skolen.

Følgende hovedsatsningsområder ligger til grunn for prioritering av tiltak i plan 0-6 år:

- Tidligst mulig innsats
- Språk i vid forstand
- Foreldreveiledning

Som et resultat av plan 0-6 år blir mange tiltak satt ut i livet overfor barn i førskolealder. Det er viktig at disse tiltakene blir videreført inn i skolen og supplert med nye tiltak som er med å forsterke de endringsprosessene som er igangsatt i førskolealder.

I dette arbeidet vil kunnskaps- og erfaringsoverføring i forbindelse med overgangen mellom barnehage og skole være en nøkkelfaktor.

1.4 Mandat for arbeidet

Mandatet for arbeidsgruppa som skal lage forslaget til plan for ”Tidlig samordnet innsats overfor barn og unge 6 – 16 år”, er å legge fram forslag til:

- Tiltak som er tverrfaglige og forebyggende.
- Tiltak som på sikt skal føre til at kurven for spesialundervisning i grunnskolen avtar.
- Tiltak settes i verk tidligst mulig i grunnskolen, slik at vi gir riktig hjelp til riktig tid til barn, unge og foresatte.

1.5 Målgrupper for planen

1. Barn og unge i skolen
2. De foresatte
3. Ansatte i skole og sfo.
4. De kommunale tjenestene som samhandler med skole, foreldre og elever.
5. Lokalsamfunnet

Frivillige lag og organisasjoner som gir et tilbud til barn og unge på fritiden, er også en viktig faktor for at barn og ungdom skal kunne utforme og realisere sine livsprosjekter.

Disse er ikke omtalt i denne planen, men de spiller en viktig rolle og vil bli omtalt i planen for 16 – 18 år, som vi vil lage i 2009/2010.

1.6 Stortingsmelding 16

Stortingsmelding nr. 16 - 2006/2007 fokuserer på tidlig innsats for livslang læring og hvordan vi kan lykkes bedre med å bistå hver enkelt i å utforme og realisere sine livsprosjekter. Meldingen angir også retning på den innsatsen som må gjøres for at vi skal utvikle et sosialt utjevne utdannings- og kompetansesystem til beste for den enkelte og for samfunnet.

Stortingsmeldingen peker på følgende hovedutfordringer:

- Hovedutfordringen er å sikre at alle barn og unge faktisk lærer det de trenger
 - Hver fjerde 15-åring går ut av grunnskolen uten tilstrekkelig grunnleggende ferdigheter
 - En av fire avbryter videregående opplæring
 - Over 400 000 voksne har svake lese- og regneferdigheter
- Svakheter i utdanningssystemet rammer særlig de barn, unge og voksne som stiller svakest i utgangspunktet

Stortingsmelding 16 – 2006/2007 henviser til forskning som viser følgende: *”For hver krone fellesskapet bruker på slike tiltak, får samfunnet mellom 1,4 og 4,5 kroner tilbake, noe som gir avkastning på mellom 40 og 350 %. Det laveste anslaget tar bare hensyn til positive inntektseffekter for individene som deltar i tiltakene, mens det høyeste anslaget også tar hensyn til positive effekter for samfunnet, som eksempel mindre kriminalitet og lavere utgifter til spesialundervisning, sosialhjelp og helsetjenester. Effektene av tiltakene øker jo tidligere de blir satt inn, og jo mer omfattende de er. Effekten er størst for barn som i utgangspunktet har lav sannsynlighet for å lykkes i utdanningssystemet.”*

Det finnes mao økonomiske argumenter for at forebygging er viktig, men vi i arbeidsgruppen har også andre argumenter enn de samfunnsøkonomiske. Slik vi ser, det må det også ligge en **etisk** vurdering bak de valgene og de prioriteringene vi gjør. Vi har kunnskap om at når vi setter i verk tiltak tidligere så er sjansen for å lykkes mye større. Da er det ut fra en etisk vurdering uforsvarlig å ikke sette inn tiltak på et tidligst mulig tidspunkt. Ut fra en vurdering om at vi skal tenke på det som til enhver tid er til barnets beste, er vår holdning at en tidlig og samordnet innsats må være den strategien vi velger.

En slik strategi krever at skole, foreldre, hjelpetjenester og andre involverte samhandler om tiltak til barnet/ungdommens beste, med det samme man oppdager at barnet/ungdommen henger etter i utviklingen faglig og/eller sosialt.

En vente og se holdning, eller en tro på at noen problemer går over av seg selv, blir derfor etter vår mening å innta en uetisk holdning for oss som pedagoger/fagpersoner. Vi må som profesjonelle yrkesutøvere/fagpersoner ta valg som fremmer en tidlig og samordnet innsats overfor barn og unge. Noe som etter vår mening er til beste for barn og unge.

1.6.1 Stortingsmelding 16 peker på følgende suksesskriterier:

Vi må ta i bruk kunnskapen om hva som virker, og stortingsmeldingen peker på følgende:

- Høy kompetanse i utdanningssystemet er viktigst for dem som strever mest
- Tiltak må bygge på kunnskap om hva som virker
 - Etablere et større forskningsprogram om læring og undervisning
 - Styrke utviklingsprogrammet *Kunnskapsløftet - fra ord til handling*
 - Styrke formidlingen av forskning til sektoren

Gode rammer for læring

- Alle barn og unge skal bli inkludert i gode læringsfellesskap
- **Tiltak som regjeringen vil foreslå er:**
 - Gradvis utvidelse av skoledagen på barnetrinnet opp til 28 undervisningstimer per uke
 - Utvikle og iverksette leksehjelpsordninger
 - Innføre ordninger for frukt og grønt
 - Legge til rette for fysisk aktivitet i skolehverdagen
 - Bedre hjem-skole-samarbeid gjennom utvikling av foreldrekontrakter

Tidlig innsats og god oppfølging

- Alle skal møtes med høye og realistiske forventninger
- For å få til tidlig innsats trengs kunnskap om eleven
- **Tiltak**
 - Sikre gode og læringsfremmende tilbakemeldinger til eleven og de foresatte gjennom nasjonale prøver, kartleggingsprøver og bedre individvurdering
 - Gjennomgå det spesialpedagogiske støtteapparatet
 - Stimulere til mer tverrfaglig samarbeid

Frafall i videregående opplæring

- Frafall kan forebygges i grunnskolen
- Også tiltak for de som går i videregående opplæring nå
- **Tiltak**
 - Sikre gode og bevisste utdanningsvalg
 - Styrke rådgivningstjenesten
 - *Programfag til valg* på ungdomstrinnet som et første møte med videregående
 - Økte kompetansekrav til rådgivere
 - Forsøk med praksisbasert toårig løp i vgo.
 - Arbeid for å opprette flere læreplasser
 - Tiltak på ungdomstrinnet for at alle elevene skal motiveres for å fullføre videregående opplæring

2.0 Tidlig samordnet innsats

2.1 Hva er tidlig samordnet innsats?

En tidlig og godt samordnet innsats overfor barn og unge i henhold til denne planen omhandler en kombinasjon av primær- og sekundærforebyggende tiltak. Forebygging rommer et vidt spekter av tiltak, og det skilles ofte mellom primær, sekundær og tertiær forebygging.

Primær forebygging handler om å sette inn tiltak på et så tidlig stadium at en forhindrer at skade og feilutvikling oppstår i utgangspunktet. Dette er generelle og allmenne tiltak som er rettet mot en større del av befolkningen, som for eksempel alle barn og familier som går i helsestasjon, barnehage og skole/sfo.

Sekundær forebygging har derimot som mål å motvirke at problemer vedvarer eller videreutvikles. Slik forebygging er mer individuelt rettet mot bestemte risikogrupper, som for eksempel barn som er særlig utsatt for å kunne utvikle eks. alvorlig sykdom, atferdsproblem o.s.v.

Tertiær forebygging er tiltak som skal motvirke en forverring av de problemene som allerede har oppstått, og vil derfor ligge nært opp imot behandling og rehabilitering. Dette retter seg altså mot tungt belastede målgrupper.

2.2 Hvorfor er det viktig med en tidlig samordnet innsats ?

Forskning viser at tidlig innsats, med fokus på grunnleggende ferdigheter og bedre helse gjennom fysisk aktivitet til sammen vil være med på å gi oss de resultatene vi ønsker.

2.3 Behovet for et langsiktig arbeid fht tidlig samordnet innsats

Den virkeligheten som er beskrevet i Stortingsmelding 16, er også vi i Verdal en del av. Vi kan ikke fortsette å se på at ungdom begynner på videregående skole med et så dårlig utgangspunkt at de ikke klarer å fullføre utdanningen sin. Vi må sette i verk tiltak tidlig, og vi må holde på så lenge at vi klarer å snu den negative utviklingen.

Vi må ta tak i barn /elever så tidlig at vi får snudd utviklingen når vi opplever at de har svak faglig og sosial progresjon i sin utvikling. En slik satsning må omfatte foreldre, elever, skole og de kommunale tjenestene som skal yte hjelp og støtte til disse (skole, elever og foreldre). Det å sette seg slike mål er lett, men det å nå dem, krever et langsiktig og målrettet arbeid.

Denne planen inviterer til et felles løft:

- for å snu tendensen med at stadig flere barn og unge lever under livsforhold som gjør at de burde blitt meldt til barnevernet.
- for å snu bruken av ressurser i skolen fra mer ressurser til spesialundervisning og mindre til tilpasset opplæring
- for at færre barn utvikler livsstilssykdommer som overvekt og psykiske problem.
- for å gi ungdommer som sliter med det ordinære opplæringsløpet et godt tilbud.

En tidlig og samordnet innsats som bygger på tanken om tidlig intervensjon, vil over tid kunne snu denne utviklingen. En investering i dette arbeidet vil over tid være noe som kommunen vil kunne tjene inn. Vi må ha et langsiktig perspektiv på dette arbeidet.

3.0 Suksesskriterier

Viktige suksesskriterier for at vi skal lykkes med dette arbeidet er at vi må være målbeviste og satse langsiktig. Det betyr at den satsningen vi gjør må holde seg over år, og vi må kontinuerlig vurdere det arbeidet vi utfører. Dette er en satsning som ikke gir raske resultat og det vi prøver å snu er en del av en samfunnsutvikling.

For å lykkes må vi ha en skole der alle elever er inkludert, og alle deltar i det samme sosiale fellesskapet både i skole og fritid, og der undervisningen i perioder i større grad er tilpasset den enkelte elev sine evner og forutsetninger.

For å lykkes må det også legges tilrette for et variert og allsidig fritidstilbud som gjør at alle får en meningsfylt fritid.

For å nå målet om at alle elevene skal fullføre videregående opplæring, må grunnskolen og spesielt ungdomstrinnet være bevisst på å legge til rette for at alle elevene motiveres for å fullføre videregående opplæring.

Skal vi nå målsetningen om at alle barn og unge skal få mulighet til å realisere sine muligheter må vi sette i verk tiltak som gjør at foreldrene lykkes i foreldrerollen, at lærerne lykkes som ledere for klassen/gruppen og at skolene har skoleledere som skaper trygge og faste rammer omkring undervisningen. Dette er en forutsetning for at elevene lykkes i skolehverdagen.

Stortingsmelding 16 peker på ulike faktorer som er viktige, blant disse er at for å få til tidlig innsats trengs kunnskap om eleven. Dette er kunnskap som ulike ”aktører” i dag sitter på og som det er viktig at skolen får kjennskap til. Det er derfor helt nødvendig å etablere ordninger der informasjon og kunnskap om enkelt eleven blir overført fra barnehager til skoler, mellom ulike trinn i skolen, mellom ulike skoler, mellom ulike hjelpetjenester og skolen og mellom foresatte og skole.

Skal vi lykkes med dette arbeidet, må vi som kommune klare å holde dette fokuset over lang tid. Dette er arbeid hvor vi ikke nå målene over natta. Et viktig element i dette er en økt samordning av kurs og kompetanseheving for personale i skole og oppvekst. Det må i større grad enn nå tas et overordnet ansvar for at de kursene, kompetanseheving og utredningene som skjer, er i tråd med de overordnede prioriteringene som er gjort i kommunen.

Når kompetanseheving hos personalet i oppvekstsektoren er en av strategiene som vi velger for å nå målene våre, så krever det at denne kompetansehevingen koordineres, samordnes og målrettes i større grad enn i dag.

4.0 De viktigste utfordringene i fht aldersgruppen 6-16 år i et tidsperspektiv fram mot år 2020

4.1 Hovedutfordringer i årene fram mot 2020.

Hovedutfordringen er å sikre at alle barn og unge faktisk lærer det de trenger:

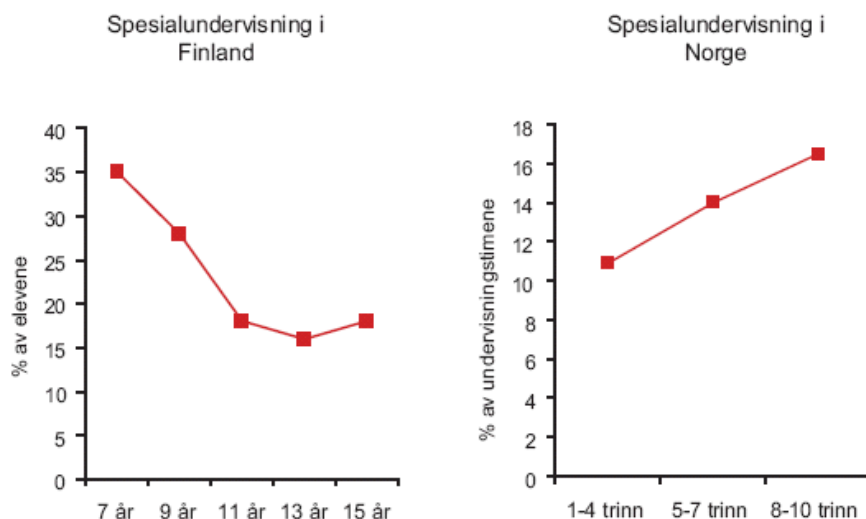
- Hver fjerde 15-åring går ut av grunnskolen uten tilstrekkelig grunnleggende ferdigheter
 - En av fire avbryter videregående opplæring
- Svakheter i utdanningssystemet rammer særlig de barn, unge og voksne som i utgangspunktet sliter mest.

Skal vi klare å snu denne tendensen, så må vi lykkes med lese og skriveopplæringen, og med å skape et positivt læringsmiljø som inkluderer alle og som ikke støter noen fra seg. Det betyr at vi må ha et ekstra fokus på opplæringen i denne grunnleggende ferdigheten i de første skoleårene. Lykkes vi med dette vil flere gå ut av grunnskolen med tilstrekkelige grunnleggende ferdigheter, da vil også færre avbryte videregående opplæring.

For elever som har problemer/som faller utenfor det ordinære løpet, må det vurderes et alternativt undervisningstilbud.

4.2 Mer ressurser tidligst mulig i skoleløpet

Disse to grafene er ikke helt sammenlignbare, men de viser hvor ulik ressursbruken er mellom Finland og Norge. I Finnland bruker de mye ressurser tidlig i skoleløpet, mens vi i Norge bruker lite tidlig, men øker bruken etter hvert. De to måtene å bruke ressurser på kan oppsummeres som: **tidlig innsats eller "vente og se"**. **Vi ønsker at Verdal skolen skal være en skole som er preget av tidlig innsats og ikke vente å se.**

Situasjonen i Verdal 2007 – 2008.

Vi bruker 14,2 % av undervisningsressursene i 1. klasse til spesialundervisning.
 Vi bruker 16,4 % av undervisningsressursene i 2. – 4. klasse til spesialundervisning.
 Vi bruker 27,5 % av undervisningsressursene i 5. – 7. klasse til spesialundervisning.
 Vi bruker 19,8 % av undervisningsressursene i 8. – 10. klasse til spesialundervisning.

Totalt bruker vi 21 % av undervisningsressursene i grunnskolen til spesialundervisning.

Hva bruker andre kommuner i Nord – Trøndelag (tall fra forrige skoleår)?
 Steinkjer bruker 13,4 % av undervisningsressursene til spesialundervisning.
 Levanger bruker 19,1 % av undervisningsressursene til spesialundervisning.
 Stjørdal bruker 10,3 % av undervisningsressursene til spesialundervisning.

Landsgjennomsnittet: 14,5 % av undervisningsressursene brukes til spesialundervisning.

Hvor mange får spesial undervisning ?

I Steinkjer får 4,6 % av elevene spesialundervisning
 I Levanger får 5,1 % av elevene spesialundervisning
 I Stjørdal får 2,6 % av elevene spesialundervisning,
 I Verdal får 5,5 % av elevene spesialundervisning.

4.3 Bedre resultatene i de nasjonale prøvene og styrking av det faglige nivået hos elevene i grunnskolen gjennom et godt forebyggende arbeid.

- **Fagnettverk der alle grunnskolene er representert.**
- Mål for nettverkene:
 - bidra til helhet, sammenheng og gode faglige overganger i faget fra barnehage til videregående opplæring
 - utveksle erfaring og ideer om pedagogiske opplegg
 - drøfte resultatet av kartleggingsprøver, nasjonale prøver etc
 - bedre motivasjonen hos lærerne for kompetanseheving i faget
 - styrke motivasjon og interesse for faget hos elevene
 - bedre kvaliteten på opplæringa.

4.4 Økt innsats i fht klassemiljø/mobbing/sosialkompetanse.

Det må skje gjennom en satsning på bl.a klasseledelse og på at alle skoler/sfo i kommunen velger å jobbe ut fra samme modell/program i fht mobbing/sosial kompetanse. I løpet av neste skoleår må vi foreta et valg av modell/program for det arbeidet vi skal gjøre i fht klassemiljø/mobbing/sosialkompetanse i hele oppvekst sektoren i kommunen. Miljøterapeutene må brukes til miljøterapeutisk arbeid i skolen. I samarbeid med ungdomskontakten kan det etableres bl.a. egne jenter grupper, grupper med fokus på forskjellige aktiviteter og team.

4.5 Økt innsats i fht barn og unge med minoritetsbakgrunn.

- Oppfølging av forvaltningsrapporten om opplæringstilbud til elever som har et annet språk enn norsk som morsmål.
- Videreføring av planene i fht ”fokuskommune” arbeidet i samarbeid med Nafo.
- Deltakelse i Utdanningsdirektoratets prosjekt ”Kunnskapsløftet – fra ord til handling” ved kommunalt prosjekt ”KULT Å KUNNE – fra lappea til vitnemål”
 - Hovedmål:
 - Likeverdig opplæring og økt læringsutbytte for minoritetsspråklige barn og unge
 - Pedagogisk måloppnåelse gjennom utvikling av forpliktende teamarbeid og teamorganisering mellom og i skoler og barnehager
 -

4.6 Heving av kvaliteten på det tilbudet vi gir i Sfo – spesielt for barn med særskilte behov.

Målsetningen for skolefritidsordningen (SFO) i Verdal er å ”dekke tilsyns-, omsorgs- og aktivitetsbehov før og etter skoletid for barn på 1.-4. årstrinn og for barn med særskilte behov på 1.- 7. årstrinn”.

Vi vet at SFO er en viktig arena for utvikling av den sosiale kompetansen hos barn, som igjen er viktig for annen læring. SFO er et sted hvor barna får prøvd ut sin sosiale kompetanse i trygge rammer, og kan få veiledning og støtte fra trygge voksne. Mange såkalte ”gråsonerbarn” trenger en slik arena for sosial trening og mestring. Dette krever et kompetent og stabilt personale.

Vi ser spesielt klare utfordringer for barn med særskilte behov i 5.-7. klasse. Vi skal være med på å gi disse barna trygghet og utfordringer for en økt livskvalitet. Som regel er det få barn på hver enkelt skole dette gjelder, og det kan være en utfordring å gi dem et tilfredsstillende tilbud, spesielt med tanke på sosial trening.

4.7 Et godt skole – heim samarbeid.

Gjennom blant annet en felles kommunal satsning på foreldreskole vil vi styrke samarbeidet mellom skole og heim. En bedre samhandling mellom skole og heim vil være med på å styrke det enkelte barns faglige, sosiale og motoriske utvikling. Dersom vi lykkes med å etablere gode samarbeidsrutiner vil vi ha gjort et stort og godt forebyggende arbeid.

Forebyggingsmøtene i 7. klasse med foreldre og elever i forhold til rus og digital mobbing er et viktig element i dette arbeidet, og må vidreføres.

4.8 Økt satsning på jevnlig fysisk aktivitet for å forebygge livsstils baserte helseplager. Satsning på daglig fysisk aktivitet på skolen.

Det må opprettes en ide bank om bl.a. fysisk aktivitet i klasserommet, i gymsal, ute område. Om grep og skrift, om skrive dans osv. Alt dette er tiltak som vil være med på å fremme målet om daglig fysisk aktivitet og det vil også være med på å fremme arbeidet med å gjøre Nord – Trøndelag til landets sprekseste fylke.

5.0 Forslag til tiltak.

I arbeidsgruppa har det vært representanter fra barneskole, sfo, ungdomsskole, ergo/fysio, barnehage, PPT, fagforeningsrepresentant for lærerne og leder for Ressurssenter Oppvekst. Alle har bidratt med sin kunnskap og erfaring, ulike forslag og ideer har blitt drøftet.

Sammen vil vi foreslå at følgende tiltak blir satt ut i livet i skolene i Verdal og at det utarbeides en tidsplan der disse tiltakene blir faset inn i skolehverdagen. Disse tiltakene vil i noen grad erstatte eksisterende tiltak, og noen vil komme i tillegg til de tiltakene som i dag gjennomføres.

Arbeidsgruppa er veldig enig i de høringsuttalelsene som sier noe om at dette er tiltak som må fases inn i skolene over tid, og at ikke alt må eller kan gjennomføres samtidig. Vi går inn for en metodikk der ulike tiltak fases inn over tid, og virksomhetsområdene prøver ut ulike tiltak og evaluerer dem (videre utvikler dem) før de prøves ut i andre virksomhetsområder. Slik kan virksomhetsområdene lære av hverandre og vi stimulerer til økt samarbeid mellom skolene.

Tiltak som resultat av plan for tidlig og samordnet innsats overfor barn og unge 6 – 16 år.					
Tiltak der foreldre er hovedmålet.	Deltagere	Oppstart	Kostnad	Ansvarlige	Merknader/ nettadresser
Forventningsavklaringsmøter mellom foreldre til minoritets språklige elever og skolen ved oppstart i 1. klasse, overgang mellom 4 og 5. klasse og mellom barnetrinn og ungdomstrinn.	Foreldre, skole, barnehage, rådgivere for minoriteter og tolk	Høsten 08	25 000,-	Rektor ved den skolen som eleven(e) skal begynne på,	Viktig at møtene blir gjennomført med tolk. Nødvendig for å få avklart forventninger, og for å være sikker på at vi forstår hverandre. Det må etableres rutiner slik at dette blir gjennomført ved alle overganger.
Foreldre skole	Foreldrene i 1. klasse, i 5 klasse og 8. klasse tilbys foreldreskolen.	Oppstart/ Utprøving høsten 08. Innført på alle skoler 2010/2011	25 000,-	Rektor og Fau ved den enkelte skole	Foreldreskolen gjennomføres i samarbeid med: Ressursentrene HOV, ROS og Kommunale foreldre utvalget. Samarbeid skole – heim.
Forventningsavklaringer jfr strategiplanen	Foreldre , elever og skole			Rektor	Gjennomføres i samsvar med strategiplanens bestemmelser.
Foreldremøter om rus og digital mobbing	Foreldre og elever i 7 klasse, politi, helsesøster, ungdomskontakten , Nav	Vår 09	25 000,-	NAV og Ressurscenter oppvekt	Dette er et opplegg som allerede er i bruk og som fungerer veldig bra.
Foreldre-veiledning	Webster -Stratton Veiledere og PP-tjenesten	Vår 09	150 000,-	Ressurscenter Oppvekst	De utrolige årene er et foreldreveiledningsprogram rettet mot foreldre med barn opp til 8 år. Hjelp for foreldre som sliter.

Tiltak der elevene er hovedmålgruppa.	Deltagere	Gjennomført	Kostnad	Ansvarlige	Merknader/ Nettadresser
Systematisk lese og matematikk opplæring på alle trinn. Lesekurs på alle skoler må spisses i mot de utfordringene elevene har.	Elevene	Høst 08	Dette er tiltak som har en så stor kostnadsramme at det må prioriteres ved ordinær budsjett behandling.	Rektor ved den enkelte barneskole.	I følge ståstedsanalysen er ikke lærerne fornøyd med skolens praksis på dette området. Her må det arbeides med å endre skolenes praksis. Lesekode knekt til jul i 2. trinn. Jobbe med leseforståelse på alle trinn.
Økt bemanning i 1.trinn	Elevene	2008 - 2009	Må diskuteres og prioriteres ved ordinær budsjett behandling.	Virksomhetsleder oppvekst	Det må vurderes å øke bemanningen i klasser over 15 elever.
Elever med svak faglig, motorisk og sosial progresjon gis raskt ekstra støtte og trening. Felles kartleggings prøver for alle skoler i kommunen	Elevene	Høst 08	15 000,-	Rektor ved den enkelte skole i samarbeid med ergo/fysio, ppt, barnevern og helsesøster.	I følge ståstedsanalysen er lærerne ikke fornøyd med dagens praksis på dette området. Dette er et område der skolene må ha en ressurs slik at de raskt kan sette i verk tiltak når de opplever at et barn/elev henger etter faglig, motorisk og sosialt. ART (aggression replacement training)
Basisgruppe i grunnleggende norsk for minoritetsspråklige elever	Elevene	Høst 08	100 000,-	Rektor hver av de 4 skolene med mange minoritetsspråklige elever får tilført ekstra ressurser.	Ressursene til grunnleggende norskopplæring sees i samlet i en basisgruppe med egen kontaktlærer.

Legge til rette for økt fysisk aktivitet i grunnskolen.	Elevene	Høst 08	5000,-	Rektor ved den enkelte skole.	Viktig for å forebygge livsstils sykdommer og skape et godt læringsmiljø. daglig fysisk aktivitet.
Leksehjelp	Elevene	2009	Et tiltak som bør sees på i fht ordinær budsjett behandling.	Kommunalsjef Oppvekst	Et tiltak for alle, men viktig at man når gruppen av elever som oppnår svake resultater, og som får lite oppfølging hjemme, har høyt fravær, avbryter skolegang, eller på annen måte har et problematisk forhold til skole og opplæring. Dette må utvikles i løpet av neste skoleår.
Zippys venner	Helsesøstre, lærere og elever.	Prøves ut på 2 skoler fom høsten 2008, implementert på alle skoler fom 2010/2011	15 000,-	Virksomhetsleder, rektor og helsesøstre	Arbeid i fht elevenes psykiske helse rettet mot elever 6 – 8 år.
Samle barn med særskilte behov fra 5. kl og oppover, i en felles SFO-base	Elevene	2009?	Dette må vurderes i sammenheng med arbeidet med å etablere en forsterket skole.	Kommunalsjef oppvekst, virksomhetsledere.	Ved å samkjøre sfo-tilbudet for denne gruppen, vil vi oppnå å samle kompetansen, slik at vi kan gi et kvalitativt bedre tilbud. Vi vil også kunne oppnå å knytte kontakter/relasjoner mellom barn/unge med spesielle behov.
Bruke SFO som et konkret tiltak for ”gråsonebarn”, for sosial trening og mestring.	Elevene	(brukes jo allerede, mer eller mindre bevist)	Bemanningen i sfo må sees på i sammenheng med tiltakene og de elevene som går i	Rektor	Bruke SFO som en læringsarena, for sosial kompetanse.

			sfo. 10 000,-		
Tiltak som forutsetter samhandling med andre.	Deltagere	Gjennomført	Kostnad	Ansvarlige	Merknader/nettadresser
Ressursteam i alle oppvekstområder	Skole, Helsestasjon PPT Barnevern Ergo/fysio	2008 – 2009	0,-	Virksomhetsledere Oppvekst/kommunalsjef Oppvekst	Team der oppvekstområdene får møte ”hjelpetjenestene” til felles drøfting av utfordringer /problem.
”God Skolestart”	Barnehager Skoler Helsesøstre PPT Barnevern Ergo/fysio Minoritets-faglig rådgiver.	Tverrfaglig førskoledag Mai/juni 09 Tverrfaglig Ressursuke Høsten 09	100 000,-	Virksomhetsledere Oppvekst/ kommunalsjef oppvekst.	Samarbeid mellom virksomhetsområdene i oppvekst og ressursentrene HOV og ROS. Forberedelsesarbeidet starter høst 08 i ressursteamene i virksomhetsområdene. Ressurser fra 0 – 6 års planen og 6 – 16 årsplanen må sees på i sammenheng. Testes ut i et oppvekstområde.
Organisere minoritets-språklig team	Kontaktlærere Norsk som annet språk og morsmåslærere *	2008-2009	10 000,-	Rektor	Sees på i sammenheng med Kult å kunne.
Basisteam etablert i ungdomskolene. Miljøarbeid med risikoutsatte ungdomsskole elever.	Ungdomsskolene Barnevernet PPT Skolehelsesøstre Miljøarbeiderne Ungdomskontakten	2008 – 2009	230 000,-	Virksomhetslederne for U – skolene, Ressurssenter Oppvekst.	Basisteamet etableres som et tverrfaglig sammensatt team etter en idee fra Kristiansund. Basisteamet kan iverksette tiltak både opp mot hjemmet, fritiden og skolen.
Nettverk i fht fag og sosialkompetanse	Lærere på ulike skoler og evt andre fagfolk.	2009 – 2010	15 000,-	Virksomhetsledere oppvekst / kommunalsjef oppvekst	Etablere faste nettverk for deling av erfaring, kunnskap i fht arbeid med fag og sosial kompetanse. Viktig for å få etablert en delekultur innen

					oppvekst i kommunen. og en lærende organisasjon.
Overgangen barnehage - skole	Styrere og rektorer	2008 - 2009	5000,-	Virksomhetsledere	Egen gruppe utarbeider skjema, prosedyrer og plan.
Overgangen Barnetrinn - ungdomstrinn	Rektorer og kontaktlærere	2008 – 2009	5000,-	Virksomhetsledere	Prosedyrer og plan som er utarbeidet må taes i bruk og evalueres.
Helsesøster mer tilgjengelig på u – skolene	Helsesøstre	2008 – 2009	25 000,-	Virksomhetsleder/ kommunalsjef oppvekst	Viktig forebyggende arbeid bl.a i fht psykisk helse, kosthold
Kompetanse Hevende tiltak.	Deltagere	Gjennomført	Kostnad	Ansvarlige	Merknader
Samordning av kurs, kompetanse heving og utrednings arbeid..	Ansatte i oppvekstsektoren	2008 – 2009	0,-	Kommunalsjef oppvekst/ Virksomhetslederoppvekst.	Det er et stort behov for å samordne kursene, kompetansehevingen og det utredningsarbeidet som skjer i kommunen. Viktig å sikre at dette arbeidet blir koordinert og samlet slik at dette ikke spriker i alle retninger. Dette kan være ressurs sparende.
Klasseledelse	Rektor, Lærere	Høst08/Vår 09	20 000,-	Kommunalsjef oppvekst/ kunnskapsløftet.	Resultatet fra ståstedsanalysen antyder på flere områder at det er et stort forbedrings potensialet i fht klasse ledelse. Dette viser seg i fht om læreren kan starte undervisningen med en gang timen starter, om elever møter presist til timen osv.
Økt fokus på plikten til å melde fra til barnevernet.	Ansatte i skole /Sfo o.a.	Høst08/ vår09	5000,-	Virksomhetsledere Oppvekst. Representant fra barnevern på personalmøter for å orientere.	Alt for få meldinger til barnevernet kommer fra de som har plikt til å melde. Det er en tendens til å ”lukke øynene” i fht denne problematikken.
Mobbing/ Sosialkompe-	Ansatte i skole /Sfo o.a.	Vår 09	0,-	Virksomhetsledere Oppvekst.	Det må settes i gang et arbeid som fører til at

tanse.					vi tar et valg av en felles metodikk/ program i fht arbeidet ifht mobbing/ sosial kompetanse. Slik at alle skoler i kommunen jobber ut fra en felles strategi.
Skrivedans (1.– 2.klasse)	Barnehager, skole	Høst 08	5 000,-	Virksomhetsledere Oppvekst	Det gjennomføres kurs for alle første klasse- lærere og representanter fra barnehagene.
Begynner - opplæring i norsk, engelsk og matematikk	Kontaktlærere	2008/2009	0,-	Virksomhetsledere Oppvekst.	Viktig at det er god kvalitet og sterkt fokus på dette. Dette må kobles opp med kurs og tilpassa opplæring. Prioritere kurs og kompetanse midler til dette.

6.0 Vurdering /evaluering av planen

Evaluering, rullering og arbeidsform

6.1 Evaluering

Arbeidsgruppen skal innen 15. november hvert år gjennomføre en evaluering av planen

Det skal vurderes:

- om gjennomførte tiltak fungerer som forventet
- om tiltak som eventuelt ikke er gjennomført, skal forskyves eller utgå
- om nye tiltak må legges inn i planen
- om det tverrfaglige samarbeidet har fungert godt, eller om det må iverksettes tiltak for å bedre samarbeidet
- om nye samarbeidspartnere bør involveres

Flg. skal kartlegges:

- kompetansen hos involverte faginstanser
- utviklingen i spesialundervisningstimer i skolen

Flg. skal involveres:

- styrene
- rektorer
- oppvekstledere
- faginstanser - Ressurssenter oppvekst og Ressurssenter helse, omsorg og velferd
- foresatte
- ungdomsrådet

Evalueringen av forutgående år skal danne grunnlag for årsplan for neste år.

6.2 Langtidsplan - rullering

Arbeidsgruppa skal årlig innen 15. desember, beskrive tiltak for de neste 5 år og samtidig prioritere satsningsområder for det påfølgende året.

I 2009 må arbeidsgruppa beskrive tiltak for perioden 2010-2014 osv. De tiltak som beskrives, må forholde seg til de økonomiske rammer som er bestemt i planen. Dersom det legges inn tiltak utover dette, må nytt finansieringsbehov forutsettes avklart i økonomiplan for kommunen og beskrives spesielt.

6.3 Årsplan

Arbeidsgruppen skal innen 15. desember hvert år i planperioden, med utgangspunkt i langtidsplan og årlig evaluering, lage en felles plan for neste års aktivitet.

Årsplanen sendes ut til alle skoler senest innen 10. januar det påfølgende år.

6.4 Ansvar, koordinering og arbeidsform

Overordnet ansvar for koordinering av den forebyggende satsningen legges til virksomhetsleder for Ressurssenter oppvekst. Ansvarer innebærer bl.a. koordinering med andre tverrfaglige eller overordnede planer.

Tverrfaglig koordinering ivaretas av en arbeidsgruppe som består av en representant for flg. faginstanser:

- Representant fra barneskole
- Representant fra ungdomsskole
- Ressurssenter oppvekst ved
 - PPT
 - Barnevern
 - Helsesøster
 - Rådgiver skole (sekretær for arbeidsgruppa)
- Representant for ressursenter helse, omsorg og velferd
- Kontroller
- Økonomikonsulent

Arbeidsform:

- **4 årlige møter** i arbeidsgruppa på fast dato.
- **Innkalling** sendes ut senest 1 uke før møtet.
- **Sakskart:** Framdrift i henhold til årsplan er fast sak på hvert møte. Alle i arbeidsgruppen kan melde inn saker til rådgiver senest 10 dager før møtet. Dette kan være saker som inngår i årsplanen, men også saker utenom årsplanen kan tas opp i arbeidsgruppen.
- **Møteleder** er virksomhetsleder Ressurssenter oppvekst.
- **Forberedelse til saker på sakskartet:**

Den som melder inn en sak til møtet, er ansvarlig for at det i innkallingen foreligger nok informasjon om saken til at øvrige møtedeltakerne kan forberede seg.

Alle møtedeltakerne skal, om de har eller bør ha en rolle i saken, stille forberedt på møtet.

I møtet avklares videre framdrift, ansvar for oppfølging og deltakelse i den enkelte sak.

- **Møtereferat** skal skrives av rådgiver skole. For saker på sakskartet skal evt. videre framdrift, ansvar for oppfølging og deltakelse i den enkelte sak skal fremgå av referatet. Referat skal sendes alle arbeidsgruppens deltakere.

7.0 Vedlegg til planen.

I arbeidet med å lage denne planen har vi fått mange gode og konkrete innspill. Vi har utfordret Helsestasjonen, Barnevernet, Ungdoms rådet, Kulturtjenesten, Nav, Barnehagene, Ergo/fysio, Mot, Kinokjelleren og Rådgivere i fht minoritetsspråklige barn og unge til å komme med innspill og ideer.

7.1 Innspill fra Kommunalt foreldreutvalg-for oppvekstsektoren KFU ”Helhetlige oppvekstplaner”

Ang prosjekt helhetlig oppvekstplaner (0-18) så har foreldrene disse kommentarer:

Vi synes det er mange fine ord, men det er vanskelig å få tak i hva som er tenkt som tiltak? Å sette inn tiltak tidlig er noe som er bra, men hvilke tiltak? Hvordan? Hvem setter i gang? Hva gjøres med de lange prosessene for å få satt i gang tiltak? Hvem bestemmer hva og når tiltak skal settes i gang? Foreldre synes ofte at tiltak som bør settes i gang kommer i gang alt for sent, selv om man maser og er fortvilet.

Er det lærere som bestemmer om det skal settes i gang tiltak og hva om lærerne ikke ser behovet, men det gjør foreldrene? Hvor går grensen? Eller omvendt, når foreldre ikke ser behovet, men lærerne ser behov?

Hva er ”tidlig samordnet innsats”

Vi ønsker en god og åpen dialog hjem-skole, vi foreldre ønsker å bli tatt på alvor av skolen. Vi ønsker kontaktmøter med og uten elever, vi ønsker dialog før vedtak fattes av rektor/lærere. Dialog er et ”must” for å få til et godt samarbeid, og at foreldrene føler seg involvert når beslutninger tas.

Dialog. Åpenhet. Begrunnelser.

Vi ønsker mer aktivitet i skolen. Vi vet at barn som er flinke grovmotorisk frigjør kroppen for å bruke energien på andre ting, som f.eks lesing, matte. Vi vil ikke fjerne utedager, det er lite nok utedager som det er når barna kommer i 4.klasse og oppover.

Vi sier ja takk til foreldreskole! Men det må ufarliggjøres, og det bør gjøres obligatorisk oppmøte.

Vi ser ut ifra tallene at vi bruker minst penger på barn i barnehagene, men desto mer i skolen, når vi sammenligner oss med de andre byene i Nord-Trøndelag. Der er det vel en sammenheng? Flere fagpersoner og ressurser i småbarnsgruppen, for å komme i gang med tiltak så tidlig som mulig.

Leksehjelp tidlig, fra barneskolen av, dette har med holdninger og kultur, at det er en god og effektiv måte å få unna leksene på for alle. Kan idretts- og musikk aktiviteter, eller andre ting

foregå i denne tiden, så flest mulig får positive opplevelser i forhold til skolen, at her er det moro og sosialt å være.

Synes det var vanskelig å kommentere noe som vi ikke har fått være med i prosessen på å høre forklaringer og betydninger i dokumentet. Men vi synes det er svært positivt at vi er i gang med en slik tiltaksplan.

KFU

v/Nina Stamnes Myhr(leder)

7.2 Innspill fra Ungdomsrådet ved Arild Pettersen

Ungdomsrådet har foreløpig følgende punkter med innspill til planen for barn og unge mellom 6 og 16 år i Verdal kommune:

- Ungdomsrådet understreker og støtter viktigheten av at barn med lærevansker/atferdsproblemer fanges opp så tidlig som mulig, helst i barnehagealder. Da ungdomsrådet arrangerte seminar for Levanger- og Verdalsungdom i forbindelse med ungdomsrådets arbeid med kommuneplanen, kom dette synspunktet også frem.
- Lærertettheten må bli større. **MEN:** Det er viktig at det ikke satses kun på kvantitet, men *både* kvalitet og kvantitet. Det vil si at lærerutdanningen må styrkes, med f. eks. større tyngde på pedagogikk som går på å se forskjellige kvaliteter i de forskjellige elevene. **ALLE** skal få de samme mulighetene til å spille på sine beste kvaliteter.
- Ungdomsrådet åpner for nivådeling i noen fag, det vil hovedsakelig si basisfagene matematikk, engelsk og norsk. Flere medlemmer av ungdomsrådet har på ungdomstrinnet vært med på en nivådeling i faget matematikk, og var fornøyd med løsningen. **MEN:** Ungdomsrådet vil likevel peke på at det å nivådele i for mange fag kan være med på å skape et "klasseskille" i norsk skole, dette er viktig å unngå. Derfor må det nøye vurderes hvordan nivådelinger i Verdal organiseres, og hvilke fag man skal foreta en nivådeling i. Det er viktig at man bevarer klassene i norsk skole, og at elever har tilhørighet og samhold i klassene sine.
- Ungdomsrådet mener det er viktig for mangfoldet i skolen at man arbeider med holdningene til elever og lærere i forhold til fagene. Alle fag skal stå på lik linje, ingen fag skal ha høyere status enn andre. I ungdomsrådets møte fremkom det erfaringer med at både lærere og elever ved en av ungdomsskolene i Verdal bidro til å gjøre matematikk til det "beste" faget, og presterte du ikke der var du ikke like flink som de som presterte i matematikk. Her setter jeg det litt på spissen, men det er for å understreke poenget.
- Rådgivningstjenesten ved ungdomsskolene må styrkes for å hindre såkalte "dropouts". Slike dropouts må unngås for at barn og unge i Verdal skal kunne greie å skape seg "gode liv" som det står i disposisjonen. Slike dropouts medfører også negative samfunnsøkonomiske konsekvenser, samtidig som at forebygging av slike dropouts vil bidra til å forebygge kriminalitet.

Disse punktene er hva ungdomsrådet rakk under torsdagens møte, men vi håper likevel å få bidra når selve *planen* skal utarbeides. Jeg er sikker på at vi kan ha mye mer på lager i forhold til denne planen.

Med hilsen

Arild K. Pedersen
leder ungdomsrådet

7.3 Innspill fra Rådgiver for minoritetsspråklige barn og unge.

1 **Utfordringer.**

Utvikle et flerkulturelt læringsfellesskap med et majoritetsinkluderende perspektiv. Verdal kommune har gjennom snart to tiår bosatt flyktninger etter avtale med IMDi, og har kommunestyrevedtak for de to neste årene om mottak av 30 flyktninger pr.år. Våren 07 hadde kommunen et stort antall barn og unge med minoritetsspråklig bakgrunn sett i forhold til innbyggertallet.

- 31 barn i barnehage og
- 67 barn i grunnskolealder
- 9 unge i videregående opplæring
- 52 voksne med opplæring i norsk og samfunnskunnskap

Dette er barn/unge med to utenlandsfødte foreldre.

- Tidlig innsats for likeverdig opplæring og økt læringsutbytte for minoritetsspråklige barn og unge.
- Skape en helhetlig organisasjonsmodell med løsningsretta arbeidsmåter, og kollektiv organisasjon som korresponderer med utfordringene i arbeidet med minoritetsspråklige barn og unge.
- Nå definerte pedagogiske mål gjennom utvikling av en mer helhetlig teamorganisering og forpliktende teamarbeid.
- Forpliktende samarbeid mellom enheter som har betydning for opplærings situasjonen (barnehage, grunnskole og videregående skole, PPT, NAV oa).

Resultatet fra ståstedsanalysen i barnehagene viser at personalet:

- Har behov for mer kompetanse og kunnskap om språkstimulering av barn med to - eller flerspråklig bakgrunn.
- Ønsker at skolene og barnehagene skal ha større innsikt i hverandres pedagogiske arbeid for å utvikle den felleskulturelle skole og barnehage.

Resultatet fra ståstedsanalysen ved skolene viser at:

- Skolenes praksis når det gjelder likeverdig opplæring og det å gi elevene redskap for å få forståelse og deltakelse i det flerkulturelle samfunnet, må bedres.
- Det er nødvendig med et økt samarbeid mellom fagmiljøene, eks. Ressursenter Oppvekst, for å løse utfordringer knyttet til elevenes atferd og sosiale kompetanse.

2. Tiltak

1.Samarbeidsavtale med NAV angående **språkopplæringskurs** for alle skolestarterne minimum 15 timer uka, både de med 1- og 2 utenlandsfødte foreldre, både med kort- og lang botid i Verdal(det kan bety økonomisk tilrettelegging for familier som ikke har råd til barnehage) Samarbeid: ROS, NAV.

2. Jentegruppe 12 – 15 år

à la Mirasenterets jentegruppe ” La meg snakke”.

Hensikt: Tilby unge minoritetsjenter et sted der de kan definere sin egen virkelighet ut i fra interesser og ønsker.

Diskusjonsgrupper for å danne seg en mening og øving på å ta ordet i klassen/større grupper.

Samarbeid med Flyktingguidekoordinatør og Ungdomskontakten. Ansvar: ROS, prosjektmedarbeider.

Sted: Frivillighetssentralen

3. Foreldreveiledning, De utrolige årene-light variant, for flerspråklige foreldre

- ”Jeg vil at barnet mitt skal bli veloppdragent og ha det godt i livet, men jeg kan ikke slå for å lære det rett og galt- hva gjør jeg da? ”

Hensikt: Gi foreldre mulighet for å samles i gruppe ved tidlig ankomst til landet for å lære et verktøy til oppdragelse av barn i en ny kultur. Mål: Hindre at barn blir slått

Gevinst: Barnevernet slipper å jobbe med denne problemstillingen i flere år etter at familien er såkalt integrert.

Kurset legges til Introduksjonsprogrammet og gjøres obligatorisk.

Ansvarlig: De utrolige årene veiledere v/ ROS i samarbeid med barnevern. Bør ha en kursveileder med minoritetsbakgrunn i tillegg til 1 eller 2 veiledere.

4. Samarbeidsavtale med NAV angående **støtte til fritidsaktiviteter** for flerspråklige barn.

Samarbeid: Flyktingguidekoordinatør, NAV, ROS.

5. Organisere minoritetsspråklige team kontaktlærer, NOA - lærer, MM-lærer

Assist .og ped.l edere

Samarbeid: ROS, rektorer, kontaktlærere.

6. Møter mellom institusjonene inn på årsplan, vår.

Barn /elevers overgang mellom institusjonene, bh-skole, 7.kl-8.kl, 10.kl-vgs, innvandreruv – .vgs(16-17 åringene)

Samarbeid: ROS, virksomhetsledere(rektor, kontaktlærer) Innvandreruv.

7. Systematisk Kartlegging av elever med innvandrerbakgrunn (U-dirs kartleggingsmateriale, evt annet.)Kartleggingsmaterialet følger eleven gjennom skoleløpet.

Samarbeid: kontaktlære for minoriteter og trinnets kontaktlærer.(kartleggingsmaterialet følger eleven, egen digital mappe)

8. Forslag til organiseringsmodell (basisgruppe-ordinært trinn)individuell/tilpasset timeplan) utprøves på skolene.

Samarbeid: virksomhetsledere, ROS.

9. Aktiv bruk av tolk.

Samarbeid: ROS, rektorer, kontaktlærere.

10. Etterstrebe å gi et fullverdig tilbud i morsmål. Ansettelse av morsmåls lærere. (samarbeid mellom skolene)

Samarbeid: ROS, virksomhetsledere, kontaktlærere.

11. Nettverksarbeid med skoler som har elever med innvandrerbakgrunn.
Samarbeid: Rektorer, prosjektmedarbeider ROS.

7.4 Innspill fra Rektor for kulturskolen

Samordnet innsats overfor barn og unge 6 – 16 år

Verdal kulturskole

Verdal kulturskole gir et frivillig opplæringstilbud innen kulturfag til barn og unge i aldersgruppen 0 – 19. Kulturfag vi underviser i, er for tiden:

- instrumentalopplæring
- drama
- tegning/maling
- jazzdans
- ensemble
- samspill for funksjonshemmede
- musikk fra livets begynnelse

Gjennom vår undervisning gir vi barn og unge et godt grunnlag for fritidsaktiviteter som krever ferdigheter av ulik karakter. Og det er ikke til å komme fra at de fleste fritidsaktiviteter krever en viss grad av ferdigheter. Ved en samordnet innsats må man se hele barnet – ikke bare barnet i skolesammenheng: Å lykkes i fritiden er å lykkes i livet.

Vi har lærere som er godt kvalifiserte: dyktige på sitt fagfelt og pedagogisk kompetanse. Denne kompetansen er for de fleste lærere formell kompetanse, men vi har også lærere med realkompetanse og en kombinasjon av dette.

Det meste er ”individuell” undervisning, men i en gruppestruktur: tre – fire elever på samme nivå og med samme instrument får undervisning i 45 – 60 minutter. I disiplinene drama, jazzdans og tegning og maling undervises det i grupper, med maksimum gruppestørrelse. Ensemble er også gruppeundervisning, men ved opptaket legger vi vekt på å få til et fungerende ensemble med en standard-besetning eller nær-standard-besetning.

The WOW factor

UNESCO-rapporten ”The WOW factor” tar for seg barn og læring og viser betydningen av god kulturfagundervisning. Jeg har kun løselig kjennskap til rapporten, norsk utgave blir utgitt ved konferansen ”Skapende læring” i overgangen mars april 2008. Men følgende er meg blitt referert: God undervisning i estetiske fag øker trivsel og prestasjoner i andre fag.

Dårlig undervisning i estetiske fag påvirker dette negativt!

Nå er dreier dette seg om trivsel og prestasjoner i skolefag, men en viss del av det forebyggende arbeidet vil være knyttet nettopp opp mot trivsel og prestasjoner i grunnskolen.

I kulturskolen har vi i liten grad kompetanse til å undervise i grunnskolen, men vi bedriver undervisning i estetiske fag og jeg tør påstå at den undervisningen er god.

Hva gjør kulturskolen?

Verdal kulturskole har sammen med ungdomsskolene, stått for et tilbud til ungdom i gråsonen: Kulturfag for ungdomsskoleelever. Dette har vært et tilbud om å spille i ensemble (band) og et i friluftsliv. I følge budsjettkommentarene for 2008 fjernes dette tilbudet fra høsten 2008. Dette siste skoleåret har det vært få elever som har deltatt i ensemble, noen flere på friluftsliv.

Vi har gjort elevopptak på særskilt grunnlag i en av disiplinene.

Hva kan kulturskolen gjøre?

Det trengs en hel landsby for å oppdra et barn.

Kulturskolen er en viktig del i denne landsbyen. Vi har erfaring med en-til-en-undervisning, vi har erfaring med gruppeundervisning, vi har ikke noe pensum men arbeider ut fra en progresjon som hele tiden gir elever en følelse av mestring, vi har et fagfelt som ”treffer” en del unge. Kulturskolen har underkapasitet, det er ventelister på så godt som samtlige tilbud. Ved elevopptaket gjøres ingen andre vurderinger enn alder og tidligere deltakelse i kulturskolen. Vi har ikke anledning til å la lærere ha ledig kapasitet, slik at vi kunne ha tatt opp elever på særskilte vilkår fortløpende.

Kulturskolen kan med utgangspunkt i den kompetansen lærerne har, gi tilbud i ensemble eller gjøre elevopptak på særskilte vilkår. Vi har lærere som ønsker større stilling og som ønsker å bidra som en del av ”landsbyen”. Det vi trenger for å kunne gjøre dette, er en økonomisk frihet – eller vite hvor vi kan henvende oss for få den nødvendige økonomisk friheten.

Sven-Øyvind Bern
 rektor
 Verdal kulturskole

7.5 Innspill fra diverse enkelt personer

Fra Berit Hakkebo

Har sett igjennom planutkastet som er veldig bra. Men jeg tar sjansen på å spille inn noen tema jeg synes er viktig å se på, en liten ”ønskeliste”:

- Ønsker en ”ressurskartlegging” og en vurdering av om vi bruker de ressurser vi pr. i dag disponerer på en samordnet måte.
- Har vi en felles definisjon på og prioritering av de største utfordringene på oppvekst? Vet alle aktørene hva som er felles hovedutfordringer, og at det er disse vi alle skal jobbe ut fra?
- ”Prikkskyter” vi i forhold til disse, eller bruker vi ressursene på litt forskjellige ting rundt omkring?
- Bygger det vi gjør i småtrinnet på oppvekst på det som gjøres mtp. barn i ørskolealder?
- Samhandler de ulike aktørene innen oppvekst – oppvekstenhetene, ressurscenteret, kunnskapsløftet osv. godt nok?
- F.eks. når det organiseres kurs gjennom kunnskapsløftet – er disse kursene begrunnet i det som oppvekstenheter og Ressurscenter definerer som hovedutfordringer/prioriteringer? F.eks. ble lese-/mattekurs i småtrinnet prioritert i siste budsjetttrunde. Følges dette opp i kunnskapsløftet? Som du sa da du sendte ut kursinvitasjon nå sist og få fra skole meldte seg på; ”Det blir for mye for oppvekstenhetene med både kunnskapsløftetskurs og ressurscenterets kurs”. Kan vi gjøre noe med dette?
- Saker som pågår: Mattetrappa (tror jeg det heter) som mattenettverket jobber med (v/leder Beate Hågensen) hvor man så vidt jeg har oppfattet, organiserer undervisningen slik at man må klare ett nivå før man begynner på neste nivå. Tror det er viktig at vi **prøver ut nye ting** for å se om vi finner bedre måter å tilføre elevene kunnskap på. Jeg tror (og nå er jeg på synsenivå) ikke det er spesielt greit for elever som kanskje har falt av lasset for lenge siden at de skal være mottakere av undervisning de ikke har forutsetning for å ta inn. Det kan heller ikke være greit å være lærer når en skal undervise 30 elever som kanskje befinner seg på 5-6 ulike nivå. De teoretisk svake taper, og de teoretisk sterke

taper. Det er lite sannsynlig at skillpadda gjør det bra i flygetimen.

Men så skal den, i motsetning til fuglen, kanskje ikke bli flyger når den blir stor, heller?

- En av de store utfordringene i årene framover er å få nok arbeidskraft. Pr. i dag mangler vi 10-15.000 ingeniører og lignende i Norge, og fram mot år 2025 trenger Norge over 200.000 nye ansatte i helse/pleie/omsorg. Vi har ikke råd til å produsere ungdom som dropper ut på ulike vis, vi trenger alle!

Hvordan løser vi dette innenfor de ressurser vi har? (Rent personlig, og i hvert fall i dag, tror jeg vi må fordele elevene etter nivå, holdning/ønske og fag mer enn etter alder/klasser. Men jeg er ingen fagperson....). Men jeg har snakket med fagpersoner som er tilbøyelig til å mene det samme, og med i hvert fall en rektor som kan tenke seg å prøve det ut. Og så vet jeg at det skjer ting på matteområdet i Vuku. Og sannsynligvis foregår det mange ting andre steder som jeg ikke vet noe om.

Dette bør kanskje vurderes tatt inn i planen?

- Hva bruker man tiden til i skolen?

Vet at Gomo på ungdomsskolen (Øra) et år registrerte hvor mange mattetimer som gikk bort til andre ting – aktiviteter osv. Tallet ble **30 %! Skummelt!**

Jeg tror nok at alle de andre aktivitetene tiden ble brukt til, var bra. Men er dette et bevisst valg? Eller blir det bare slik? Prioritering betyr å velge noe og å velge bort noe annet. Prioritering må skje bevisst. Gjør vi bevisste valg rundt omkring i forhold til hva tiden brukes til?

7.6 Uttalelse fra biblioteksjefen.

Tidlig og samordnet innsats overfor barn og unge i Verdal kommune.

Biblioteket mener det er viktig å ha fokus på leseferdighet, leselyst og leseglede. Det å kunne lese og forstå en tekst er helt avgjørende for om et menneske kan fungere i vårt samfunn. Det å kunne lese er viktig for å få informasjon og være aktive i et demokratisk samfunn.

Bibliotekets tilbud til barn og unge:

I samarbeid med helsestasjonen og næringslivet får alle toåringer ei billedbok. Når barna er på helsestasjonen på toårskontroll får de et gavekort på ei bok og kommer så til biblioteket og henter den. For mange vil dette være det første skritt inn i bokenes verden. Hensikten er å la barna bli kjent med bøker, samtidig som foreldrene også lærer veien til biblioteket.

Leseløveaksjonen har nå eksistert i nærmere 10 år. Biblioteket premierer barna etter et visst system og deler ut diplomer, sertifikat og T-skjorter. Dette skjer i nært samarbeid med skolene og foreldrene. Leseferdigheter må trenes opp over lang tid. Det er derfor viktig at barna blir kjent med bøker og bokstaver på et tidlig stadium. Mengdelesing og lystlesing er helt avgjørende for å bli en god leser. I hele oppvekstperioden må lesingen være lystbetont. For å komme dit, er det viktig at barna finner litteratur tilpasset deres behov. Det skal være artig å lese!

Alle 2. klasser og alle 5. klasser får hvert år tilbud om å besøke biblioteket for å få opplæring i bibliotekbruk og bli kjent i lokalet. I tillegg har 8. klassene ved Verdalsøra ungdomsskole etterspurt et opplegg og har fått det ved forespørsel. Et nært samarbeid med skolene om bibliotekopplæring er viktig, mest for å fortelle alle barn hvilke muligheter som finnes og hvilke bøker som står til disposisjon for dem.

Bokbussen besøker alle skoler utenom sentrum og har et meget stort utlån. Elevene får et bredt utvalg av bøker og kan låne både til fritidslesing/mengdelesing og supplerende fagbøker til skolearbeidet. Fra høsten skal bussen også kjøre til alle barnehager som ønsker besøk.

Mange lærere benytter tilbudet om å ha bokkasser i klasserommet over lengre tid. Dette gir elevene tilgang til bøker som de bl.a. kan lese ved ledig tid i undervisninga

Arena for leksehjelp: Flyktningetjenesten organiserte for et par år siden leksehjelp på biblioteket. I tillegg til selve leksehjelpen fikk elevene også tid til å spille spill sammen, se i bøker og ha et sosialt treffsted. Fra bibliotekets side var dette en positiv opplevelse.

Biblioteket har lav terskel og er et sted hvor både barn og foreldre uforpliktende kan komme. Biblioteket må ses på som en viktig faktor og samarbeidspartner når det gjelder leseopplæring og å gi barn og voksne tilgang til allsidig litteratur.

Biblioteket er et Bok-til-alle-bibliotek som forutsetter at alle skal ha tilgang til passende litteratur.

8.0 Arbeidsgruppa bak denne planen er:

Kathrine Iversen – PPT/Ressurscenter Oppvekst.
Annlaug Evensen Wold – Utdanningsforbundet
Elisabeth Green – Lærer ved Verdalsøra Barneskole.
Mona Røstad – Leder av Ørmelen Sfo.
Aud Segtnan – Assisterende Rektor ved Vuku barne- og ungdomsskole.
Anne Grete Wold Olsen – Styrer Aker barnehage
Grete Borgen – Ressurscenter Helse, Omsorg og Velferd
Lars Einar Karlsen – leder Ressurscenter Oppvekst

9.0 Litteratur

9.1 [Varierende kvalitet på skoleprogrammer – rapport fra utdanningsdirektoratet](#) om ulike forebyggende program.

9.2 Oppsummering av ståstedsanalysen for alle skolene i kommunen.

SKMBT_C352080609
13080.pdf

10.0 Ulike Høringsuttalelser:

Fra Stiklestad Skole

Hei!

Vi har gjennomgått tiltakene i planen i plenum her.

Det ser greit ut. Men vi har en kommentar.

Andre tiltak i skjemaet: Foreldreskole. Der står det "oppstart høsten 2008". (side 11)

Vi mener det er for tidlig for oss som ikke har planlagt noe som helst, og heller ikke tatt det opp i FAU/SU.

Det må vi få bedre tid på! Å starte opp med "lurvåt" og forhastet saksgang i forkant kan ødelegge for et godt tiltak.

Vi foreslår at det kan stå noe slikt som: Oppstart/utprøving i 2008. Innføres i alle skoler i 2009/2010.

Fra Utdanningsforbundet:

Utdanningsforbundet Verdal.

Høringsuttalelse til:

"Tidlig og samordnet innsats overfor barn og unge i alderen 6 – 16 år i perioden 2008 – 2012".

1.1. En optimal utvikling er begrenset av de midlene vi til en hver tid får over.

Rammene styrer utviklingen, ikke behovene !?

1.4. Mandatet: Har synspunkt på det, men det er vel vedtatt ? Kunne tenkt meg at strekpunktene 2 og 3 ble slått sammen til:

"Tiltak settes i verk tidligst mulig i grunnskolen, slik at vi gir riktig hjelp til riktig tid til barn, unge og foreldre slik at behovet for spesialpedagogiske tiltak avtar utover i grunnskolen".

2.1. Synes at definisjonene er noe uklare her. Sekundær forebygging: "Individuelt rettet mot bestemte risikogrupper" – Hvem er risikogrupper ? Er ikke denne forebyggingen beregnet for alle som ansees for å ha eller få et behov ? Tertiær forebygging: "Hva ligger i tungt belastede målgrupper".

2.3. Første avsnitt, siste setning: Vi bør ha som mål å rette opp en negativ utvikling for alle, men er det realistisk å tro at vi klarer det ?

Andre avsnitt, siste setning: Bør det ikke være med noe om alle de som faller utenfor det tradisjonelle opplæringsløpet ?

3.0. Tredje avsnitt: Her nevnes tiltak for at foreldre og lærere skal lykkes i sine roller. Burde ikke skolelederne også vært nevnt her ?

Femte avsnitt: Positivt at det pekes på behovet for at noen tar et overordnet ansvar – behovet for koordinering av ulike tiltak er stort.

4.1. Øverst side 9: Bør det ikke med noe om et mer tilpasset tilbud til de som trenger et mer praktisk tilrettelagt tilbud ?

4.2. De to grafene som står ved siden av hverandre har nokså forskjellig målestokk – den ene har 0 – 40, den andre har 0 – 18 på de vertikale aksene. Dette gir at de vanskelig kan sammenlignes. Dette bør justeres !

4.3. Tester: Hva brukes det man finner i alle testene til ? Hvilke konsekvenser har det for tiltak som event. settes inn ? Hvilke konsekvenser får det for elever, lærere og skoleledere ?

4.5. Siste kvadratpunkt: Savner en begrunnelse for teamarbeid. Dessuten en nærmere utdyping, konkretisering av hva som ligger i uttrykket.

4.7. Bør man være mer konkret her ? Antall anbefalte møter, innhold, Flere møter mellom kontaktlærere, klassekontakter og foreldregruppen, også på ungdomstrinnet.

5.0. Forslag til tiltak. Kommer dette i tillegg til andre planer, eks overgangen barnehage/barneskole, barneskole/ungdomsskole, strategiplaner, MILL-planer, osv

Tiltak der foreldre er hovedmålet: Tror det vil være nyttig å ha en forventningsavklaring med ALLE foreldre.

Tiltak der elevene er hovedmål: Burde ikke matematikk (regning) også vært med i den systematiske opplæringen på alle trinn. Lese- og regneferdigheter henger ganske tett sammen.

Leksehjelp: Hvordan nå den ønskede gruppen ? Gode forslag burde tas med.

Basisteam: Veldig bra tiltak !

- 7.1. Evaluering. Burde ikke alle planene, helheten, også evalueres ?
Burde ikke pedagogisk ansatte involveres i tillegg til de som er nevnt ?
- 7.2. Rammen bestemmer tiltakene og satsingen, ikke behovet.
- 7.4. Hvordan plukkes medlemmer til div grupper ut ? Ønskelig med et forutsigbart system som involverer et så bredt spekter av medlemmer som mulig.

Synes det var mange gode innspill fra KFU (spesielt) og andre som har kommentert planen. Håper det tas hensyn til deres innspill.

Dessuten ber vi om at det tas hensyn til:

Utdanningsforbundets medlemmer på ungdomstrinnet gir uttrykk for behov for tilrettelegging av mer praktiske aktiviteter og fagtilbud for elevene.

Dessuten gis det uttrykk for at det er økende problemer med utagerende elver som forstyrrer undervisningen for de andre elevene, og som har lite utbytte av sin egen skolehverdag.

Geir Sandholm

Nestleder

Fra Volden Skole;

Høringsuttalelse

**”Tidlig og samordnet innsats overfor
barn og unge i alderen 6-16 år
i perioden 2008-2012”**

s. 8

I avsnittet som starter med ”Stortingsmelding 16”, hvor det mot slutten av avsnittet ramses opp hvem informasjon og kunnskap om enkeltelever skal overføres fra, håper jeg at også ”mellom skolene” kan være med.

s. 10

4.3... Punktmerket ”Fagnettverk der alle grunnskolene er representert”

Håper det blir tatt hensyn til at det er noen skoler som ikke har så mange ansatte å ta av til slik representasjon, og at det kanskje heller kunne gått å sett virksomhetsområdene under ett, og f.eks. hatt felles møte for hele området når informasjon fra nettverket skal videreformidles?

s. 15

Kompetansehevende tiltak (tabell) Begynneropplæring i norsk, engelsk og matematikk: I stedet for/ i tillegg til ”Kontaktlærere” som deltagere, burde det kanskje heller/ også vært ”Lærere som underviser i fagene”?

s. 16

7.1 Evaluering

Tidspunkt for evaluering; er det mest hensiktsmessig at vurderingen følger budsjettåret eller skoleåret? Ser bare at tiltakene ser ut til å følge skoleåret med vår/ høst... Kanskje evaluere to ganger i året; høsttiltak om våren og vårtiltak om høsten?? Bare noen spørsmål...

s. 18

Ungdomsrådets leder heter vel Pedersen?? 😊😊

Forøvrig meget fornuftige innspill fra Ungdomsrådet, synes jeg 😊😊

s. 22

The WOW factor

Bare et spørsmål: Kan kulturskolen være aktuell i forhold til små kurs i ulike teknikker, metoder o.l. for lærere i estetiske fag, - slik at vi får økte prestasjoner også i andre fag.

s. 23

8.5 Innspill fra diverse enkeltpersoner...

Tror det er store misoppfatninger ang. Mattetrappa; - har (egentlig) ikke noe med Mattenettverket å gjøre, - er et matteprosjekt i Vuku med midler fra Kunskapsløftet (og viser vel at ovenstående punkt svarer seg selv (samordning))

s. 24

9.0 Litteratur

Hadde det gått an å hatt resultater fra Ståstedsanalysen her, siden det refereres til den i begrunnelser for prioriterte oppgaver (i alle fall utdrag av den, kanskje), eller er den kun tenkt til internt bruk??

Ellers et fantastisk plandokument som jeg håper blir mye, mye mer! Gleder meg til å ta fatt!

Wenche Anita Bratli, stedfortredende rektor, Volden Skole

Høring fra Ergo og fysioterapitjenesten:

Lars Einar Karlsen

Ressurscenter Oppvekst

HØRINGSINNSPILL TIL PLAN FOR TIDLIG SAMORDNET INNSATS OVERFOR BARN OG UNGE (6-16 ÅR) I VERDAL KOMMUNE.

Planutkastet er interessant lesning og det er gjort et grundig arbeid.

Det er fint å se at planen er en del av kvalitetskommuneprogrammet.

At kommunen har ”flyt” i sine planverk fra 0-6 år, 6-16 år og videre 16-23 år tyder på system og langtidsplanlegging.

For 6-16 år, altså skolebarna, ca 2000, i grunnskolen i Verdal kommune, har tradisjonelt ikke ergo- og fysioterapitjenesten vært inne på systemnivå.

Tjenesten har fått henvist enkeltbrukere, gjort kartlegginger på motorikk og aktivitet. Gjort motoriske funn som har bekreftet og vært sammen-fallende med funn PPT har gjort i forhold språk og læringsmessig strev på andre områder.

Vår tjeneste mottar et økende antall henvisninger på 9-12 åringer, fortrinnsvis gutter. Disse er ”fomlere – tommler” ikke diagnostiserte, og vi fortviler over å ikke ha vært inn i bildet tidligere. Nå vet vi mest ikke hvor vi skal begynne og hvilke ressurser vi skal sette inn for at få til hensiktsmessige tiltak.

Det er positivt at ergo- og fysioterapitjenesten nå er tatt inn i planarbeidet og at kompetansen vi besitter er tenk inn systematisk fra skolestart og videre. Gjennom det vil flere kunne bli ”oppdaget” tidligere, og oppleve en bedre skolestart og mestring i skolehverdagen.

Flere av tiltakene i planen skisserer innsats og samhandling fra ergo- og fysioterapitjenesten. Ergo- og fysioterapitjenesten bruker i dag 2,5 av sine totalt 6 kliniske årsverk på barn og ungdom. Samtlige funksjonshemmede barn i Verdal kommune har et livslangt tilbud fra vår tjeneste, og følges på alle arenaer og overganger i forhold behov, utvikling og alder. I tillegg er mange ”gråsonerbarn” henvist for kartlegging, forslag til tiltak og veiledning. Mange 0-1 åringer i forhold til asymmetri mm.

Ergo- og fysioterapitjenesten har kompetanse som planen 6-16 år beskriver å ha behov for, både på systemnivå og individnivå.

For å nyttiggjøre seg kompetansen er det behov for nye ressurser, og som fagleder ber jeg arbeidsgruppen om å prioritere prosjekt-midler til opprettelse av stillings% for ergo- og fysioterapeut.

Kari Gregersen Næss, Fagleder for ergo- og fysioterapitjenesten i Verdal

Høringsuttalelse fra Nors Ergoterapeutforbund

Lars Einar Karlsen
Ressurssenter oppvekst

Verdal 23.05.08

Høringsuttalelse fra Norsk Ergoterapeutforbund (NETF)
v. tillitsvalgt Inger Hammer Storstad

Plan for tidlig samordnet innsats overfor barn og unge i alderen 6-16 år

Planen der kortfattet, oversiktlig og svært lærerik å lese!
Det er svært positivt at alle barn (og foreldre) i Verdal kommune får et noenlunde likt tilbud.

Ressurser

Vi har kommentarer på tiltakene sett i sammenheng med ressurser. Her er mange gode tiltak som sikrer en flerfaglig samarbeidsprosess. I flere av tiltakene er ergo/fysioterapitjenesten tenkt som en del av teamet. Vi ser at vårt bidrag er viktig for å nå målene, - men at det blir en stor utfordring å gjennomføre dette innenfor dagens ressurser.

Ressurser knyttet opp mot barn 0-23 år er pr. dato er 150% fysioterapi og 60% ergoterapi

Økt kunnskap

Gjennom tiltakene som God skolestart, Foreldreskole, Skrivedans og Økt fysisk aktivitet i skolen vil lærere, samarbeidspartnere og foreldre få informasjon og økt kunnskap om hva vår tjeneste kan tilby. Vi vil da anta at etterspørselen for våre tjenester vil øke i en overgangsfase.

Omfang

Det er i dag stort press på enheten. Det henvises stadig flere skolebarn med behov for utredning og testing – barn som ikke har kun lese/skriveproblem, men det er noe ”mer”. Etter utredningsperioden er vi også den innstans som utfører tiltakene, og følger opp i korte eller lengre perioder i barnets hverdag – oftest i samarbeid med foreldre og skole.

Vi har mange funksjonshemmede barn med store ressursbehov – vi gir dem et livslangt tilbud på alle arena de befinner seg, hjem, skole, avlastning, fritid.

Konklusjon

Ergo/fysioterapitjenesten ønsker å bidra med igangsetting av supre målretta tiltak!

Skal vi nå målene som er skissert i planen må det tilføres mer ressurser til ergo/fysioterapitjenesten, både på kort og lang sikt.

For NETF, Inger Hammer Storstad

Høringsuttalelse fra Ungdomsrådet

Høringsuttalelse ang.
samordnet innsats.pc

Høringsuttalelse fra Leksdal skole

Til Ressurscenter Oppvekst

Lars Einar Karlsen

Lars.e.karlsen@verdal.kommune.no

Høringsuttalelse fra Leksdal skole

Høringen er drøftet på teamledernivå og følgende kommentarer ønsker vi å gi til planen for ”tidlig og samordnet innsats overfor barn og unge 6-16 år i Verdal kommune”:

Vi registrerer at mandatet for arbeidet blant annet er å få fram forslag til tiltak som ”på sikt skal føre til at kurven for spesialpedagogiske tiltak i grunnskolen avtar”.

Tiltakene skal være tverrfaglige og forebyggende i tillegg til at de skal settes i gang tidligst mulig.

Det er i den sammenhengen tiltakene vil kommenteres.

Før vi kommer til tiltakene er det ett punkt vi mener må utdypes. Punkt 4.6 omhandler kvaliteten på tilbudet vi gir i SFO. Hvis vi skal snakke om kvalitet i SFO må vi også snakke om bemanning og ledelse. Det er ofte at rektor har det pedagogiske ansvaret for SFO på skolene. Rektor er aldri i kontakt med foreldrene i en hente-,bringe-situasjon. Han/hun får aldri den direkte kontakten med dem det gjelder. På små skoler er også SFO-ansatt i en liten prosentstilling og lite tid til

oppdateringsmøter ukentlig, som kan forenes med ledig tid hos rektor. Det er sjelden, kanskje bare en gang i måneden, at vi får til et planleggings- og oppdateringsmøte. Hvordan er kvaliteten på innholdet i SFO? Ønskes et godt pedagogisk innhold, selv om det er frileikaktiviteter også? SFO-leder med pedagogisk kompetanse til alle kan være en god løsning.

Tiltakene:

Foreldreskolen er et positivt tiltak, men med en kort oppstartfrist. Vi ønsker at oppstarten blir utsatt til neste høst eller på nyåret i 2009.

Vi vet ikke om vi har forstått tiltaket ”systematisk leseopplæring på alle trinn” .

Handler dette om de lese- og matte-kursene alle skoler har fått midler til, og som har oppstart høsten 2008?

Handler det om at det skal bli en ny stilling som skal jobbe med systematisk leseopplæring på alle trinn?

Hvis det omhandler det siste, en ny stilling, ønsker vi å knytte følgende kommentar til:

I stedet for en ny stilling hadde det vært bedre å samarbeide med nasjonalt lesesenter om tiltak, forskning på allerede igangsatte tiltak og om de har noen effekt, læring av nye metoder.

Fint å få til et samarbeid med forskere og eksperter på området som kan gi oss gode metoder som bringer oss videre.

Økt bemanning i 1. trinnet er en god og positiv tanke, men vi savner omtanke for fådelte skoler. Vi ønsker at også fådelte skoler som har to eller flere trinn sammen også kan få økt bemanning, da det er spesielt vanskelig å drive på med lese-, skrive- og matematikk-læring med 1.trinnet når en har andre trinn med sine utfordringer i tillegg.

Hvis dette allerede skal starte opp fra høsten av er vår undring også knyttet til det økonomiske.

Vi bifaller svært mye tiltaket om ressursteam i alle oppvekstområder, og ser fram til at det kan starte opp.

Økt fokus på plikten til å melde fra til barnevernet er et punkt som kanskje ikke er et tiltak, men heller noe som vi i planen kan bli minnet på om at vi skal bli flinkere til å gjøre.

Vi ønsker likevel å få gitt tilbakemelding i denne høringen om at det er kanskje ikke så underlig at det ikke blir gitt mer meldinger til barnevernet. Etter at melding er gitt er det vanskelig å få noen informasjon tilbake. Det er ingen kommunikasjon mellom barnevernet eller melder fordi barnevernet ikke har noen lovhjemmel til å gi oss det. Vi på en skole opplever eleven hver dag og ønsker derfor å vite hva som skjer. I tillegg er det overraskende at det i saksbehandlingsperioden ikke blir gjort avtaler med dem som omgås eleven daglig om møte for at læreren skal kunne få snakket i fred og ro, og godt forberedt, om saken. I stedet blir det ringt til oss, der læreren blir hentet ut fra timen, uten mulighet til å få tenkt igjennom hvordan han/hun skal ordlegge seg for at dette skal oppfattes riktig i en slik alvorlig sak.

Skrivedans (1.-2. trinnet) er et godt tiltak. Vår erfaring med dette, etter å ha drevet med dette i mange år, er at denne metoden er veldig god til å bruke i barnehagen. Da kan skolene følge opp det arbeidet barnehagene har gjort. Det en bør satse på for lærerne er systematisk opplæring i metoden sansemotorikk. Denne metoden har stor innvirkning på lese- og skriveutviklingen til ungene. Vi har hatt lærer på kurs to ganger i dette. Kursholder er Anne Berg ved Dronning Maud.

Med vennlig hilsen

Hanne Rimala Herfjord

Høringsuttalelse fra Nors fysioterapeutforbund

Lars Einar Karlsen
Ressurssenter oppvekst

Høringsnotat til plan for tidlig samordnet innsats barn og unge 6-16 år fra Norsk fysioterapeutforbund (NFF)

Planen er oversiktlig, tydelig, kort og god.
Tiltakene som er skissert mener NFF henger bra på greip med behovet.

Svært positivt at Verdal kommune i økende grad vil fokusere på tidlig innsats. NFF er veldig enige om at en vente og se holdning vil være uetisk i denne sammenhengen, der en ser tydelige behov for forebyggende arbeid og at dokumentasjon viser at tidlig innsats har best effekt.

I den senere tid har det vært publisert en rekke artikler som belyser problematikken rundt at barn er mindre aktive nå enn tidligere. Motorikk har stor betydning for god læring. Videre vet vi at overvekt er et økende problem for barn i aldersgruppen som omtales i planen.

Hvorfor NFF ser viktigheten av å prioritere barn med motoriske vansker:

- Når det gjelder barn og motoriske problemer viser undersøkelser (ref. Arve V. Pedersen, NTNU) fra Norge at dette gjelder mellom 5 og 10 prosent av barna. Internasjonal litteratur viser 6 prosent.
- Vedvarende motorikkproblemer vet vi kan føre til inaktivitet og store helseplager, på sikt belastningsskader.
- Barn med nedsatt balanse og klosset motorikk(sammensatte vansker) har større grad av lese og skrivevansker.

Kommentarer til tiltaksdelen i planen:

Ressurssenter HOV ved fysio/- og ergoterapeut er satt opp som ansvarspersoner på flere av områdene. Nevner blant annet foreldreskole, elever med sammensatte vansker, legge tilrette for fysisk aktivitet i skolen, god skolestart m.m

Dette er supre tiltak som på sikt vil bidra til å avdekke ”vansker” på et tidligere tidspunkt. I en hverdag med få ressurser (1,5 stilling fysiot. og 60% ergot) ser vi at det blir vanskelig å delta uten at vi får tilført ressurser.

- I 2002 hadde ergo-fysioterapi tjenesten nærmest ingen henvisninger på skolebarn. Dette har eksplodert de siste 4-5 årene. Vi opererer med ventetid på opptil et halvt år. De fleste av skolebarna blir henvist av PPT.
På grunn av knallhard prioritering har vi knapt nok ressurser til å gi tiltak på skolebarn med gråsoneproblematikk. Vi tester dem og avdekker behov for trening(stimulering, behandling etc), men har vansker med å gi et godt nok tilbud etter endt kartlegging.
- Vi har erfart at for barn med sammensatte vansker er spesifikk trening(intensiv innsats)på FÅ OMRÅDER noe som ofte gir et godt resultat. I denne prosessen er flere faggrupper tverrfaglig involvert. Dette krever tydelig testing og kartlegging,

realistiske mål og evaluering underveis, i- og etter endt treningsperiode. Terapeutene er ofte de som koordinerer denne tiltakskjeden fra start til mål.

Rehabiliteringsplanen 2008-2011 (helt fersk plan) konkluderer med underdekning av fysioterapi i kommunen med to årsverk sammenlignet med landsgjennomsnittet.

Tilsier denne konklusjonen hvilken yrkesgruppe som bør prioriteres i forhold til tiltak i forebyggingsplanen 6-16 år??

Fysioterapitjenesten er organisatorisk knyttet opp mot denne planen. I planen kommer det tydelig fram at terapeutene skal prioritere spedbarn og førskolebarn.

I tillegg bruker terapeutene mye av ressursene opp mot barn med kroniske funksjonshemminger.

NFF ønsker i høringsnotat å opplyse om fastlønnstilskuddet som følger en kommunal fysioterapeutstilling. (kr 144000 pr.100% stilling, og fås refundert ved minimum 1/3 stilling-35%)

- Skolehelsetjenestens formål er å fremme elevenes totale helse og forebygge sykdom, skade og lyte.
- Skolehelsetjenesten skal arbeide for å identifisere og løse de helsemessige problemer som knytter seg spesielt til skoleelevens situasjon

Dette skal selvfølgelig skje i samarbeid med hjem, skole og det øvrige hjelpeapparatet i kommunen.

Vi er på god vei.

Med hilsen
Laila Tuset, HTV NFF

Høringsuttalelse fra Helsestasjonen:
Kommentarer i forhold til plan for ”Tidlig og samordnet innsats overfor barn og unge i alderen 6 – 16 år i perioden 2008 – 2012”

Tverrfaglig samarbeid??

For det første finner vi grunn til å bemerke at det ikke er en representant fra helsestasjonen med i arbeidsgruppen. Helsestasjons – og skolehelsetjenesten skal bidra til å forebygge sykdom og fremme god fysisk og psykisk helse hos blivende foreldre og barn og ungdom 0 – 20 år. Derfor mener vi at det hadde vært naturlig å delta i planarbeidet.

Psykisk helse

Når det gjelder arbeid opp i mot mobbeproblematikk og trivsel i skolen foreslår vi at det etableres fadderordning for 8. klassinger jfr. barneskole / høgskole / universitet.

Vi synes det er veldig fint at Zippys venner legges inn i tiltaksplanen, da programmet er evidensbasert, og forankret i teori om tidlig forebygging og styrking av motstandskraft og mestring.

”Alle har en psykisk helse” bør implementeres i begge ungdomsskolene. Mellom 10 – 20 % av ungdommene oppgir at de strever med psykiske problemer og alvorlige belastninger. 10 % har så store problemer at de må henvises 2. linjetjenesten for behandling. Målet med programmet er å gi elevene kunnskap om hvordan de kan ivareta egen psykisk helse, hvordan de kan støtte hverandre og hvordan de kan få hjelp.

Begge programmene er en tverrfaglig satsning, og er forankret i Generell del av læreplanen og Prinsipper for opplæring i kunnskapsløftet, inkludert Læringsplakaten. Programmet oppfyller også sentrale kompetansemål fra kunnskapsløftet, som for eksempel sosial, digital og muntlig kompetanse.

Fysisk aktivitet

Når det gjelder fysisk aktivitet i skolen mener vi at elever som ikke kan delta i de ordinære kroppsøvingstimen må få individuell tilrettelagt aktivitet, slik at de har mulighet til å bli vurdert (for eksempel dans). Forskning viser at fysisk aktivitet gir helsemessig gevinst, samtidig som at elever får bedre konsentrasjon og læringskapasitet etter fysisk aktivitet. Antall timer fysisk aktivitet i skolen bør derfor økes.

Kosthold/ernæring

Måltidene er en viktig læringsarena for utvikling av sosial kompetanse og kulturforståelse, men også egnet for å lære å like mange forskjellige matvarer og hva som er et sunt og variert kosthold. Barn trenger å ha trivelige omgivelser og noen faste rammer rundt måltidet for å få i seg det de trenger av mat og drikke, men også for å lære å ta seg tid til å spise, og for å erfare gleden over å spise sammen med andre. Det er viktig at det er tilgang på billig og sunn mat i skolen, for eksempel i form av kantine eller matbod. Erfaring viser at gode måltid i skolen har positiv effekt på elevenes konsentrasjon og læringsutbytte. Skolen må være bevisst på varevalg i kantinen – blant annet sukkerholdig drikke. Vann er god tørstedrikk, ellers må melkeordningen opprettholdes.

Skolehelsetjenesten

Vi ønsker også å kommentere kvalitetskommuneprogrammet i forhold til målsettingen om å kunne gi tjenester av høy kvalitet og høy etisk standard. Skolehelsetjenesten skal være et lavterskeltilbud, og forutsetter at helsesøster er tilgjengelig for elever, lærere og foresatte. Tillit er noe man må gjøre seg fortjent til, og det tar tid å bygge opp en relasjon basert på tillit og trygghet. Helsesøster har god kunnskap om psykiske problemer, og kan være en god samtalepartner for å motivere og ta i mot hjelp. Økte ressurser i skolehelsetjenesten er en forutsetning for kvalitet på tilbudet og mulighet for oppfølging. Det må også settes av tid til tverrfaglig samarbeid og dokumentasjon.

Minoritetsspråklige

Flyktningehelsetjenesten kommer først i kontakt med nye flyktninger, og besitter derfor mye informasjon om familier som blir bosatt i kommunen. Vi ønsker å bli involvert i tverrfaglig samarbeid med andre tjenester, blant annet foreslått gruppe for jenter 12 – 15 år. Dette er tiltak vi allerede har prøvd ut. Viktig å bruke kompetansen i de ulike avdelingene i ROS, slik at vi ikke sitter på hver vår tue og gjør det samme (rolleavklaringer). Vi foreslår et tverrfaglig ressursteam opp i mot flyktninger innenfor ROS.

Skolefritidsordningen

Et bedre tilrettelagt utviklingsmiljø innen skolefritidsordningen for de eldste barna (3. og 4. klasse) som gjør tilbudet mer attraktivt. Mange mener SFO kun er en ”oppbevaringsplass” i dag. Det må legges til rette for aktiviteter som virker stimulerende, for eksempel fysisk aktivitet (dans, sansemotoriske leker etc.). Leksehjelp kan også legges inn i SFO med nok ressurser. Personalet må få mulighet til å være aktører i det tverrfaglige samarbeidet, da de sitter inne med mye kunnskap og informasjon om det enkelte barn.

Fritid

Vi savner tiltak opp i mot generelt oppvekstmiljø - herunder konkrete fritidsaktiviteter. Det bør etableres et tettere samarbeid med utekontakten og frivillige organisasjoner.

Foreldrearbeid

Foreldremøter må tilrettelegges slik at alle blir motivert til å delta. Hvorfor er det slik at enkelte foreldre uteblir? Hva blir gjort for å få dem på banen? Er foreldrekontaktressursen godt nok utnyttet i forhold til aktivisering av foreldre?

Forsterket skole

Viser til Prosjekt effektivisering og omstilling i Verdal Kommune 2008 (Sluttrapport – delprosjekt oppvekst), punkt 4.3 hvor det er satt fokus på forsterket skole. Vi kan ikke se at dette er tatt med i tiltaksplanen

Høringsuttalelse fra Ungdomskontakten:

Noen ord fra Ungdomskontakten, ved June Vatne:

- Vil først si noen ord generelt i forhold til planen og noen løse tanker rundt de forslagene som er satt opp. Generelt er svært mye av tiltakene sentrert rundt skolen, noe som jeg forstår at det er meningen at det skal? Jeg vil likevel understreke at for å få til en optimal utvikling, læring og livskvalitet må vi ikke glemme viktigheten av tiltak rettet mot *fritiden og hjemmet* til barn og unge. For å nå de overordnede målene vil jeg si at dette er en arena som byr på mange utfordringer i barn og unges hverdag. Dette er også en arena som ungdomskontakten på mange måter opplever at har store ringvirkninger i forhold til hvordan det presteres på skolen. Er ikke biten med fritid og hjem (som omhandler svært mange element) for barn og unge optimal, vil det få store konsekvenser for læringsevnen/viljen.

- **4.4. Økt innsats i fht til klassemiljø/mobbing/sosial læring:**

Vil understreke miljøterapeutens viktige oppgave på skolen i forhold til dette. Viktigheten av at miljøterapeutene **faktisk** blir brukt til det de **skal** brukes til.

- Vil her kort nevne ungdomskontakten sitt arbeid hvor jeg fra høsten vil prøve ut såkalte ”jentegrupper”. Grupper med samtaler av forskjellige tema og aktiviteter. En trend vi ser er at jentemiljøene blir hardere, og erfaring med slikt arbeid har vist seg å bedre klassemiljø og hverdag generelt for målgruppen. Slike jentegrupper kan brukes fra barneskole til videregående, og jeg ser også her en fin mulighet til tiltak i forhold til jenter med minoritetsbakgrunn. Ungdomskontakten på Stjørdal har drevet slike jentegrupper i snart 5 år med svært gode resultater, og her har også grupper blitt kjørt i skoletiden.

- **4.7. Et godt skole – hjem samarbeid.**

Forebyggingsmøtene i 7. klasse med foreldre og elever i forhold til rus og digital mobbing bør etter min mening få en fortsettelse. Har ikke vært med i arbeidsgruppa i forhold til dette tiltaket, men tror at det står forankret i ruspolitisk handlingsplan for ISK frem til 2008. En tendens vi ser på disse møtene er at foreldre ofte vil ha mer informasjon, og da ikke bare i forhold til rus, men også en del andre tema vi tar opp (nettvett, internett, media etc). Viser her også til punkt 4.4. angående mobbing og klassemiljø. Trøndelag forskning og utvikling har i 2008 gjort undersøkelsen digital mobbing fra 7.-10.klassene i Verdal, og undersøkelsen viser at Verdal ikke er noe unntak i forhold til denne negative utviklingen som er på dette området. For at barna skal få gode holdninger til de digitale verktøyene er det nødvendig med gode og trygge rammer og holdninger fra foreldre. Dette tiltaket oppleves som viktige møter som er med på å trygge foreldrerollen og evaluering viser at foreldre **vil** vite mer.

- **BASISTEAM:**

Ser på dette som utrolig viktig å få etablert. Basisteam går nettopp på den biten jeg kanskje etterlyser litt nemlig helhetsperspektivet, hvor tiltak kan settes inn både i forhold til skole, hjem og fritid. Ideen bak dette bekrefter bare kompleksiteten bak en ungdom sin drop-out fra skolen eller for eksempel et barns manglende motivasjon til å lære. Det satses på å få inn hjem og fritid tidlig, noe som etter min mening er uhyre viktig.

- **Økt innsats i fht barn og unge med minoritetsbakgrunn**

Vil her nevne ”Sveitt i ilag” som eksisterte før. Et gratis tilbud til ungdommene hver fredagskveld i Verdalshallen, hvor de fikk bruke alt av utstyr og drive med fysisk aktivitet. Dette var et mye brukt tilbud blant ungdom med minoritetsbakgrunn, og ungdomskontakten tidligere har opplevd at tilbudet var med på å integrere ungdommen med minoritetsbakgrunn og forebygge generelt i forhold til rus. Ungdommen brukte ofte tilbudet som en unnskyldning til at de ikke skulle på fest disse kveldene.

Høringsuttalelse fra barneverntjenesten:

HØRINGSUTTALELSE – BARNEVERNTJENESTEN MAI 2008

Samlet sett er det svært mye bra og mange gode tiltak i planen. Det som slår oss som jobber med livssituasjonen til utsatte bar og unge er at tiltakene er svært skolerettet. Vi er ikke uenige i at skolen er viktig arena og at mye er vunnet hvis en greier å legge til rette for at barn og ungdom opplever mestring og aksepterte sosiale roller på skolen.

I tillegg til de spesifikt skolerettede tiltakene vil vi spesielt nevne følgende:

Foreldreskolen som et spennende tiltak som vil favne alle.

Leksehjelp er et tiltak som vi anser som særdeles viktig da vi allerede ser konturene av et ”A-lag” og et ”B-lag i skolen hva gjelder teoretisk mestring. Dette skyldes nok mye at den ene gruppa har foreldre som både er villige – men ikke minst også har faglige forutsetninger for å bistå. Ved at det offentlige legger til rette for gode leksehjelptiltak vil dette ha effekt både på prestasjoner i skolen og kanskje også noe på store frafallet vi nå ser i den videregående skole. Leksehjelp er et område det har vært fokus på den siste tida, bl.a. i media.

Ressursteam er nevnt i planen. Vi håper at oppvekstområdene nå blir sin vertskapsrolle verdig og legger til rette på sine skoler for gode og slagkraftige team.

Basisteam håper vi får høy prioritet da vi i Verdal har manglet gode og egnede tiltak for elever i ungdomsskolen som ”faller ut” av ulike årsaker. Basisteam vil jobbe både opp mot skole, familie, venner og nettverk forøvrig. Ofte er problemene sammensatte og det er nødvendig å gå tungt inn på flere arenaer. Basisteam er et tiltak med gode erfaringer fra Møre og Romsdals største byer.

Overgangene mellom barnehage/skole og grunnskole/videregående skole er kritiske faser, spesielt for utsatte barn.

Mobbing er dessverre et igjen et økende problem og altfor mange barn i småskole er utrygge i skolesituasjonen. Utfordringen blir å velge intervensjonsmetoder og forebyggende strategi.

Klasseledelse kan være et stikkord ift til ovenstående.

Til slutt vil vi barneverntjenesten si at vi er svært glade for at det settes fokus på å melde bekymringer til barneverntjenesten. Vi må bare minne om **plikten og retten** til å si fra når barn og unge lever under forhold som gir grunn til bekymring. Barneverntjenesten selv er ikke på de arenaer hvor barn lever sine liv og vi er derfor helt avhengige av at det er øyne som ”ser” for å kunne gripe inn og **gi rett hjelp til rett tid!**

Verdal, 26 mai 2008.

Bente Nestvold
barnevernleder